

A fenntarthatóság finanszírozása az agráriumban

A napokban zárult le az Európai Unió Taxonómia Rendelete részletes szabályainak véleményezési lehetősége. Ezek határozzák meg azt az éghajlatvédelmi feltételrendszert, amelynek meg kell felelnie az adott gazdasági tevékenységeknek ahhoz, hogy zöld finanszírozáshoz lehessen hozzájutni. A kialakítás alatt álló szabályok, amellet, hogy részletezik az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz javasolt feltételeket, azt is tartalmazzák, hogy mikor nem okoz az adott gazdasági tevékenység jelentős kárt bármely más környezeti célkitűzésben. Ezek a kritériumok határozzák majd meg, mely gazdasági tevékenységek járulnak jelentősen hozzá az éghajlatvédelemhez az egyes gazdasági ágazatokban. Mindez a jelentős beruházási igénnyel szembesülő agrárium számára is kiemelten fontos téma.

2020 júliusában kihirdették az Európai Unióban (EU) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról szóló [rendeletet \(Taxonómia\)](#). Ennek értelmében az EU tagállamainak a fenntartható pénzügyi szabályozásait az idézett rendelet, illetve a **rendelethez kapcsolódó** szabályozástechnikai sztenderd alapján kell megalkotniuk. A befektetési alapok, befektetéssel kombinált biztosítási- és nyugdíjtermékek, a portfóliókezelés vonatkozásában ez kötelező, míg a hitelezésben egyelőre opcionális. A szabályozástechnikai sztenderd még kialakítás alatt van, így jelenleg az ún. **szakértői Taxonómia** használható.

A [Taxonómia szakértői melléklete](#) nemzetgazdasági áganként **azonosítja, hogy** különböző küszöbértékek alapján **egy adott gazdasági tevékenység mikor számít környezetbarátnak. E definíciós szett segíti a szereplőket a zöld finanszírozáshoz való hozzájárásban, ezek együtteseként pedig a Taxonómia támogatja az alacsony karbonkibocsátású ágazatok térnyerését, adott ágazaton belül a szereplők „zöldülését” az átaláshoz szükséges beruházásokon keresztül.**

A Taxonómia alapelve, hogy egy gazdasági tevékenység akkor tekinthető zöldnek (környezetileg fenntarthatónak), ha lényegi hozzájárulást jelent az alábbi célkitűzések egyikéhez. Eközben a másik öt fenntarthatósági cél nem sérülhet jelentősen.

Az agrárium és az erős fenntarthatóság

A Taxonómia tehát minden ágazatban nagy szerepet fog játszani a következő években, így az agrárium vonatkozásában is, amely több szempontból is az EU egyik legfontosabb ágazatának számít. Társadalmi fontossága messze meghaladja a GDP-hez való hozzájárulását, jelentőségét pedig tovább emeli, hogy az EU-s költségvetés kb. 30%-ával az agráriumot finanszírozzák, miközben ez az ágazat a negyedik legnagyobb üvegházhatású gáz kibocsátó. Nemcsak az éghajlatvédelemben, de a tágabban vett fenntartható fejlődésben és az élelmiszerellátás-biztonságban is központi szerepet játszik.

A Taxonómia Rendelet szakértői melléklete szerint *a mezőgazdaság a természeti környezettel, növényekkel és állatokkal való gazdálkodást jelenti, azzal a céllal, hogy élelmiszert, takarmányt, rostokat, üzemanyagot és egyéb termékeket termeljen és dolgozzon fel.*

A Taxonómia lényege abban rejlik, hogy kizárólag környezeti célkitűzéseket fogalmaz meg, ezzel pedig az úgynevezett erős fenntarthatóság elvét követi. Utóbbi szerint a környezet állapota a meghatározó. A környezet, mint befogadó, megszabja a társadalom lehetőségeit szükségleteinek kielégítésére, a gazdaság pedig a társadalom eszköze arra, hogy hasznosítsa ezeket a környezeti javakat. Az erős fenntarthatóság szerint a környezet állapota nem romolhat, és erre az sem mentesség, ha a gazdasági fejlődés képes ezt a környezeti állapotromlást ellensúlyozni, pótolni vagy újratereíteni az elveszett környezeti javakat.

Mikor fenntartható az agrárium?

A Taxonómia az élőlő és nem élőlő növények termesztését, valamint az állattenyésztést ismeri el azon mezőgazdasági ágazati tevékenységként, amelyek jelentős mértékben hozzájárulhatnak a Taxonómia hat környezeti célkitűzéséhez.

A teljesség igénye nélkül lássuk a tervezet néhány kulcselemét! A kialakulóban lévő zöld finanszírozási definíció szerint az éghajlatváltozás mérséklését illetően az élőlő és nem élőlő növények termesztéséhez, valamint az állattenyésztéshez sem lesznek használhatók olyan magas, kötött szénkészlettel rendelkező és szén megkötésére alkalmas földterületek, mint a vizes élőhelyek, folyamatos erdőborítású vagy beerdősülő földterületek, illetőleg a tőzeglápok és mocsarak. A gazdaságoknak el kell készíteniük a saját üvegházhatású gáz kibocsátási leltáraikat, be kell azonosítaniuk és számszerűsíteniük kell a legnagyobb kibocsátáscsökkentési potenciállal rendelkező tevékenységeiket, nyomon kell követniük a kibocsátáscsökkentési hatásait és azonosítaniuk kell azokat a gazdálkodási gyakorlatokat is, amelyekkel elkerülhetik a jelentős károkozást bármely másik környezeti célkitűzést illetően.

Ha tehát egy gazdálkodó a Taxonómiának meg kívánna felelni, nem lesz elegendő olyan mezőgazdasági tevékenységet bevezetni, amely csökkenti az üvegházhatású gáz kibocsátást. Emellett oda kell figyelnie arra is, hogy ne növekedjen sem az adott tevékenység, sem a környezetének sérülékenysége az éghajlatváltozással szemben, ne romoljon a felszíni és felszín alatti vizek minőségi, mennyiségi és ökológiai állapota; ne növekedjenek a gazdaság nem visszaforgatott melléktermékei és hulladékai; elkerülje a talaj, víz és a levegő további állapotromlását, és ne romoljon tovább a biodiverzitás és az ökoszisztémák állapota.

A gazdaságoknak csökkenteniük kell a nitrogén szennyezést a felszíni és felszín alatti vizekben, korlátozniuk kell mind a növényvédőszer, mind pedig a műtrágya használatát. A mezőgazdasági tevékenység nem járulhat hozzá az ökoszisztéma elemek feldarabolódásához, elvesztéséhez, átalakulásához vagy intenzifikálásához, különös tekintettel a védett és magas természeti értékkel rendelkező területekre. Az élőlő és nem élőlő növények termesztése esetén a gazdaságoknak törekedniük kell a minél folyamatosabb felszínborításra, a talaj állapot és a szervesanyag-tartalom javítására. Nagyon fontos, hogy az adott gazdaság mezőgazdasági termelésbe vont területének 10 %-án biodiverzitást javító tájelemeknek kell lenniük. Ide tartoznak

például szegélyélőhelyek, facsoportok vagy egyedül álló fák, abból a célból, hogy szabályozzák a talajeróziót és a szénmegkötést.

Az állattenyésztésen belül a Taxonómia kiemelten kezeli az állatállomány tartására vonatkozó javaslatokat. Ide tartozik például az, hogy a fajtaválasztásnak igazodnia kell a helyi adottságokhoz. Az őshonos fajták tartását kell előnyben részesíteni, és az állatállomány összetételénél kalkulálni kell a kibocsátás csökkentési potenciállal. A takarmányozásra vonatkozó feltételek között az üvegházhatású gázkibocsátás csökkentése céljából elvárás lesz a nitrogénkiválasztás és a metánkibocsátás csökkentése.

A Taxonómia a trágyagazdálkodás során elvárja az ammónia- és metánkibocsátás minimalizálását, valamint a nitrátszennyezés elkerülését (utóbbi főleg a felszíni és felszín alatti vizekben okoz problémát). Az állattenyésztéshez kapcsolódó talajgazdálkodás során a gyepekre vonatkozóan elvárás lesz a talajtömörödés, a nem fenntartható vízkivételek, a talajerózió és a talaj szervesanyag-tartalom csökkenésének megakadályozása. A Taxonómia ezeken kívül még elvárásokat fogalmaz meg a gazdaságok energiagazdálkodására vonatkozóan is, hangsúlyozva az energiahatékonyság elsőbbségét.

A gazdaságoknak csökkenteniük kell továbbá a saját sérülékenységet az éghajlatváltozással szemben is, miközben nem szabad akadályozniuk vagy gyengíteniük a lakosság, a természeti környezet és más gazdasági ágazatok alkalmazkodóképességét. Előtérbe kell helyezniük emellett a nem vas és acél típusú, hanem a természet-alapú megoldásokat, illetve mérniük kell és nyomon követni a hatásaikat.

Nagyon fontos, hogy mind a Taxonómia technikai jelentésében, mind pedig a most megjelent mellékletekben még csak az éghajlatvédelmi célkitűzéseket dolgozták ki. Így az elvárások listája még nem teljes.

Mi a tétje mindennek?

A bevezetőben említettek szerint a Taxonómia a zöld finanszírozáshoz kapcsolódik. A formálódóban lévő fenntartható pénzügyi keretrendszerben az a cél, hogy a fenntarthatóan működő vállalkozások kedvezőbb kondíciókkal jussanak forráshoz, illetve a fenntarthatatlanul működő vállalkozások zöldülésükhöz, a környezetbarát beruházásokhoz szintén kedvezményes finanszírozási kondíciókat élvezzenek. [Az MNB is az EU Taxonómia alapján vezeti be](#) a zöld hitelezésre vonatkozó szabályozói kedvezményeit.

A fenntartható gazdasági tevékenységek klasszifikációjáról szóló Taxonómia szabályozástechnikai szten-derdjének véleményezésére az Európai Bizottság 2020. december 18-ig adott határidőt a széleskörű nyilvánosság számára az alábbi felületen:

<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12302-Sustainable-finance-EU-classification-system-for-green-investments>

Érdemes a már lezárult konzultációs periódust követően is szorosan figyelni az uniós folyamatokat. Ráadásul nemcsak az agrárium fenntarthatósági definíciójáról, elvárt mutatószámairól, riportolási folyamatairól, megfelelőségi feltételeiről alakulnak ki az új szabályok, de olyan további kulcságazatokkal kapcsolatban is, mint például az energiatermelés, közlekedés vagy éppen az autóipar.

Jókuthy Laura* az MNB Fenntartható Pénzügyek Főosztályának vezető szakértője. Vaszkó Csaba** környezeti fenntarthatósági szakértő, az MNB megbízásából a fenntartható agrárfinanszírozás kutatója.

„Szerkesztett formában megjelent az agrárszektor.hu oldalán 2020. december 22-én.”